

EEN DOCUMENT BETREFFENDE DE REKENPENNING VAN DE REKENKAMER VAN RIJSEL VAN 1534

D. Delgrange

De archieven van het "département du Nord" te Rijsel vormen een rijke bron van informatie voor de numismatiek van de Nederlanden in de 16e eeuw. In vroegere jaargangen van dit jaarboek werden trouwens reeds documenten besproken die betrekking hebben op de rekenpenningen van de rekenkamer van Rijsel van 1529 en 1545 (1).

In de bundel B-2383 van de "Ancienne chambre des comptes de Flandre et Artois, chambre des comptes du Roy de Charles Quint à Charles II" bevindt zich onder het nummer 83692 het afschrift van een brief die nadere gegevens bevat in verband met de jeton van de rekenkamer van Rijsel voor 1534.

In dit schrijven van 12 juli 1534 bevestigt Jean Barrat (2) aan Marc Haccart (3) de kort tevoren geplaatste bestelling van rekenpenningen, die bestemd zijn om bij de eindafrekening van het lopend boekjaar gebruikt te worden. Terzelfdertijd legt hij de te gebruiken omschriften en afbeeldingen vast.

Dit de bewaard gebleven exemplaren van deze rekenpenning blijkt opnieuw dat de opgelegde typas door de graveur van het Brugs muntatelier niet strikt werden gerespecteerd (4) :

Vz : Buste van Karel V, met een platte muts, een hoog dichtgeknoopt wambuis en de keten van de Orde van het Gouden Vlies, naar rechts; errond, een cirkel, een parelcirkel, CHARLES + EMPEREVR + V + DE + CE NOM + 1534, een cirkel en een parelcirkel.

Xz : Gekroond renaissanceeschild met de dubbele keizerlijke adelaar; het is omgeven door vijf gekroonde Spaense schilden met de wapens van Vlaanderen, Artois, Henegouwen, Namen en Franche-Comté; tussen laatstgenoemde schilden bevindt zich telkens een vuurslag boven een vuursteen, waaruit telkens twee vonken wegspringen; rondom, een cirkel, een parelcirkel, GECTONS . POVR . LA . CHABRE . DES . COPTES . A . LILL, een cirkel en een parelcirkel.

Vanhende (5) 300.

Dugniolle (6) vermeldt een aantal varianten die zich door afwijkende omschriften op de keerzijde onderscheiden :

Dugniolle 1296 : GECTONS ... A LILL
 1297 : GECTOIRS ... A LILL
 1298 : GECTONS ... A LILLE
 1299 : GECTOIRS ... A LIL

De in het hier besproken document vermelde omschriften en voorzijdtype stemmen overeen met Dugniolle nr. 1296; het keerzijdtype vertoont echter enkele opvallende afwijkingen :

- de volgorde van de wapenschilden van Vlaanderen, Artois, Hennegouwen, Namen en Franche-Comté wijkt af van de gevraagde, vermits dat van Vlaanderen niet in het midden is geplaatst;
- het keizerlijk wapen, waar in de brief niet over wordt gerept, neemt de ereplaats in.

Opvallend is ook dat enkel sprake is van exemplaren in koper voor het uitvoeren van de berekeningen, en dat iedere verwijzing naar zilveren presentexemplaren ontbreekt.

Noten

- (1) D. DELGRANGE, *Sen document van de rekenkamer van Vlaanderen en Artesië betreffende een rekenpenning van 1529*, in *Jaarboek van het Europees genootschap voor munt- en penningkunde*, 1987, p. 145 - 150;
- D. DELGRANGE, *De rekenpenning van 1545 voor de rekenkamer van Rijsel*, in *Jaarboek van het Europees genootschap voor munt- en penningkunde*, 1988, p. 29 - 33.
- (2) Jean Barrat, raadsheer en later (van 1535 tot 1576) procureur van de rekenkamer te Rijsel.

- (3) Marc Haquart (alias Wuckart of Waccart), muntmeester van de Brugge munt. Uit de *Inventaire des archives des chambres des comptes*, deel III, Brussel, 1851, p. 243 - 244, blijkt dat de rekeningen van het muntatelier van Brugge van 1527 tot 1536 op naam van Marc Haquart opgemaakt werden en in 1551 - 1552 op naam van Marc en Gilles Haquart.
- (4) Dit blijkt ook al het geval te zijn voor de omschriften van de rekenpenning van 1545 (zie D. DELGRANGE, *op. cit.*, in *Jaarboek van het Europees genootschap voor munt- en penningkunde*, 1988, p. 29 - 33).
- (5) E. VANHENDE, *Numismatique lilloise*, Rijsel, 1858.
- (6) J.F. DUGNOLLE, *Le jeton historique des dix-sept provinces des Pays-Bas*, Brussel, 1876 - 1880.
De auteur beschrijft de wapens verkeerdelijk als die van Limburg, Brabant, Henegouwen, Aarlen en Vlaanderen.

BILLAGÉ

Marq Haccart maistre particulier de la monnoie de Bruges faites tailler ung coing par le tailleur d'Icalle pour y forger les gectons de cuyvre que puis nagueres vous avons ordonné faire pour la sancce de ceste chambre par les lettres et comme par Icelle vous ont este escript et ce au nombre que vous pourrez du moings qu'ils soient bien faitz taille et gravé/Assavoir de l'un de l'az la figure de l'Empereur nostre sire avecq jusques a la chantourne luy au vif et y escripre autour Charles empereur Ve de ce nom et de l'autre l'az dudit en cinq escuchons les armes des contes de Flandres Artois Hainaut Namur et celle de la francha-conté de Bourgogne qui sont les cinq pays sortissans en matiere de compte en ceste chambre et que celle dudit pays de Flandres soient mises au milieu des quatre autres pays chascun d'iceulx en ung escuchon et y paraillement escripre Gectons pour la chambre des comptes à Lille/Et la despence vous sera passee en vostre prochain compte que renderez en ceste chambre de vostre entree sans difficulte Actus au grant bureau dicelle le xiiie jr de juillet L'an mil cinq cens trente quatre-

B A R R A T

Archives du Nord, Lille - ancienne chambre des comptes de Flandre-Artois (chambre des comptes du roi sous Charles-Quint - Philippe II).
B-2383 (B3692).